

Kde domov můj?!

*Hučí voda po lučinách,
bory šumí po skalínách,
v sadě skví se jara květ –
zemský ráj to na pohled!
A to jest ta krásná země –
Česká země - - domov můj!*

Kde domov můj?!

*Znáte v kraji bohumilém
tiché duše v těle čilém
jasnou mysl, znik a zdar,
a tu sílu, vzdoru zmar:
To je Čechů slavné plémě –
mezi Čechy - - domov můj!*

Když byla v roce 1874 pražskou Uměleckou besedou slavnostně odhalena pamětní deska Karlu Strakatému na jeho rodném domě v Blatné, nikdo zřejmě nepochyboval, že jméno prvního pěvce naší hymny nebude nikdy zapomenuto. Bohužel, nestalo se tak. Osobnost slavného basisty byla sice v letech 1904 u příležitosti stého výročí narození připomenuta, ovšem o třicet let později zaznělo jeho jméno pouze v souvislosti s prácheňskou oslavou národní hymny, kterou tehdy uspořádaly krajinické spolky Blatenska, Březnicka a Rožmitálska. Od té doby se tento slavný pěvec jakoby vytratil z našeho kulturního života.

Když se majitelkou blatenského panství i města Blatné stala zbožná hraběnka Alžběta Serenyiová, usadil se v Blatné syn chýnovského měšťana a hrnčířského mistra Václava Strakatého Martin. Ten uzavřel dne 8. srpna 1751 ve zdejší kostele sňatek s Veronikou Komárkovou, dcerou hrnčíře Karla Komárka, původem ze Strakonice. Podle zápisů v blatenské gruntovní knize přišel Komárek někdy kolem roku 1725 se svojí manželkou a dětmi do Blatné, kde zakoupil část pozemku u rybníka Topiče. Tam si postavil chalupu i s hrnčířskou pecí za 6 kop míšenských grošů. První manželství Martina Strakatého netrvalo dlouho, neboť Veronika krátce na to zemřela. Po její smrti se oženil podruhé s Veronikou Trýchovou (Tríchovou) také z Blatné. Z tohoto manželství vzešel syn František, který pokračoval v otcově řemesle. V r. 1778 pojal za choť zdejší měšťanskou dcerku Annu Klozarovou. Když jeho otec Martin zemřel teprve ve věku 50 let, byla po jeho smrti sepisována jeho pozůstalost. Domek čp. 47 (staré číslo před vyhořením města bylo čp. 37), kde Martin Strakatý provozoval hrnčířství byl odhadnut na 146 zlatých. Na dvorku měl 3 ovce, 2 jehňata, jednoho zubáka (mladého berana, pozn. red.) a 5 slepic. Kromě běžného domácího inventáře se v jeho dílně nacházela hliněná socha sv. Jana Nepomuckého, kterou zřejmě sám vytvořil, nové pálené nádobí, hlína, kramle, struhač, kleště a jiné rozličné hrnčířské nářadí. V řemesle sice pokračoval jeho syn František, ale podle dobových záznamů více stavěl a opravoval kachlová kamna, nebo dělal capouchy (kouřovody, pozn. red.) na ohniště. Jeho syn Josef Strakatý, také hrnčíř, uzavřel v r. 1801 sňatek s Marií Wintrovou a své řemeslo začal provozovat v domě čp. 87 (staré číslo před vyhořením čp. 64). Zde se mu dne 2. července 1804 narodil druhý syn Karel, pozdější proslulý basista a první pěvec naší národní hymny.

Malý Karlík byl čiperný a nadaný chlapec. Zápisy o pílí a dobrém chování v blatenské školní knize cti vypovídají, že se ve škole zřejmě dobře učil a choval se vzorně k radosti svých učitelů i rodičů. Jeho otec i děd František byli nadanými muzikanty a hudbu nadšeně provozovali ve volných chvílích, jak jim to jen jejich hrnčířská živnost dovolovala. Tak se Karlovi dostalo solidních základů hudebního vzdělání. Kromě těchto předpokladů zapůsobil na mladého školáka také místní vzdělaný kaplan Rudolf Bezděka, který připravoval nadané žáky na gymnaziální studia. Ten si zřejmě povšíml jeho nadání zvláště při jeho častých vystoupení na kostelním kůru. Když se Bezděka stal profesorem českého jazyka na píseckém gymnáziu, vzal s sebou i blatenské žáky na studia do Písku. Strakatý jako student se živil hudbou a zpěvem střídavě v Písku a v Praze. Ačkoliv přáním rodičů bylo, aby mladý Karel vstoupil na kněžskou dráhu, nestalo se tak. Horlivého a nadšeného studenta lákala stále Praha, a proto se nechal zapsat na právnická studia. Snad uvažoval o budoucí kariéře advokáta. Ovšem láska ke zpěvu a divadlu jej přitahovala čím dál tím více. O tom svědčí skutečnost, že poprvé vystoupil jako dvacetiletý na koncertě, pořádaném v Praze r. 1824

ve prospěch chudých studentů. Tam se seznámil s ředitelem Stavovského divadla Janem Štěpánkem, který záhy rozeznal jeho nevšední hudební talent. Přiměl jej k zanechání studií a doporučil mu, aby se věnoval výhradně zpěvu.

Podle pamětníků byl Strakatý nadán krásným, zrnitým hlasem značného rozsahu (E až fis). Na českém divadle poprvé vystoupil r. 1827 v úloze Kašpara ve Webrově Čarostřelci a téhož roku v německém v úloze Fernanda v Rossiniho opeře Zlodějská straka. Od tohoto okamžiku se jeho talent velice slibně rozvíjel a mladý umělec dostával nabídky k nejen k rozličným divadelním rolím, ale i k četným sólovým vystoupením, kde kromě klasických skladeb zazněly z jeho úst i české národní písně.

Dne 6. června 1830 se oženil s Kateřinou Strobachovou, dcerou Jana Strobacha, mlynáře ze staroměstských mlýnů. Manželé bydleli v Praze na rohu ulic Anenské a K. Světlé v domě čp. 203. Strobachové

patřili ke starým pražským patricijským rodinám, z nichž významnou osobností byl JUDr. Antonín Strobach, bratr Kateřiny Strakaté, výborný právník a výrazný politický představitel revolučních událostí v roce 1848. Byl důvěrným přítelem K. H. Máchy, se kterým seznámil i svého švagra Strakatého. Když v r. 1834 Strobach s Máchou podnikli cestu do Itálie, podle dochovaných zpráv se vraceli přes Blatnou a jejich údajné zastavení v našem městě mohlo souviset se Strakatého doporučením. Blatenský rodák se horlivě zúčastňoval hudebního života v Praze, byl dlouholetým předsedou hudebního odboru Umělecké besedy, čestným členem pražské konservatoře i Hlaholu. Poměrně často se vracel za svými rodiči do Blatné. Když v r. 1833 jeho otec zemřel, matka po osudném požáru města dožívala své stáří v nově postaveném domě čp. 87. S ní bydlela i dcera Marie, provdaná Rozhoňová. Setkával se tu také se svým mladším přítelem Fr. L. Vorlíčkem a Josefem Martinovským, s nimiž se zasadil o ustavení místního pěveckého spolku Úslavan. Při jeho založení v r. 1863 se zařadil mezi zakládající členy.

Strakatý byl zřejmě mezi herci i lidmi oblíbený. Svědčí o tom malá historka, kterou zveřejnil v Divadelních táčkách herec J. N. Mayr, působící nejprve v německých divadlech a od r. 1840 již ve Stavovském divadle v Praze. Když začal hovořit s ostatními kolegy česky, přistoupil k němu Strakatý a zeptal se: „Prosím Vás, kde jste se naučil češtině?“ „Vždyť jsem rodák z Čech, proč bych tedy neuměl česky? Což mě již neznáte?“ odvětil Mayr. Strakatý se zamyslel: „Nikoliv, nepamatuji se na Vás.“ „Nu, vidíte, není to tak dávno, co jste mně u křížovníků, kdež jsem byl konventním studentem, velmi často po některém mém sólu vtiskl do ruky stříbrný dvacetník se slovy: - *Pojď sem kluku, žes tak pěkně zpíval, tu máš dvacátník!*“ A již mě držel Strakatý v náručí svým: „Bratře, nesmím Ti více dávat dvacetníků, ale budu Ti přítelem a spojenými silami nechť pracujeme horlivě pro českou naši oper!“ A dostal slovu. Byl to muž co umělec i člověk výborný, srdečný, Čech poctivec!

Strakatý dostával během svého života řadu lákavých nabídek předních evropských oper, berlínské, drážďanské i vídeňské, zůstal však až do smrti věrný Praze a milované vlasti. Tehdy nebylo v naší matce měst stálého českého divadla a ve Stavovském se hrálo česky jen v neděli odpoledne. Tím záslušnější byl pro jeho počátky přínos Strakatého. Řadu představení navštěvovaly také přední osobnosti našeho společenského a kulturního života, např. J. Jungmann, P. J. Šafařík, V. Hanka, F. L. Čelakovský, J. K. Chmelenský, Fr. Palacký, dr. V. Staněk aj. Když se blížilo 25. výročí činnosti tohoto významného blatenského rodáka, rozhodli se jeho příznivci důstojně oslavit první jubileum českého dramatického umělce, který dosud zpíval ve 3 230 představeních, přičemž ve 149 zpěvohrách vytvořil 253 úloh, 191 německých a 62 českých. Nejúspěšnější jeho role byly v Spohrově Faustovi, v Marschnerově Templáři a židovce nebo Sarastr v Kouzelné flétně. Nevynechal ani významné úlohy v původních premiérách českých oper Fr. Škroupa jako např. v Oldřichovi a Boženě nebo Libušině sňatku.

Jubilejní slavnostní představení bylo stanoveno na 30. ledna 1853 a Strakatý si zvolil roli Kašpara v Čarostřelci. Tehdy ve Stavovském řediteloval Jan August Stöger, za jehož jmenování se kdysi Strakatý přimlouval. Stöger mu však v radostném okamžiku způsobil velké zklamání.

Onoho slavnostního večera bylo divadlo doslova nabito. Strakatý byl na jevišti uvítán bouřlivým potleskem a voláním slávy. K jeho nohám se snesly desítky věnců a kytic. Když představení skončilo, podal zástupce pražského měšťanstva mlynář Slavík Karlu Strakatému stříbrný ciselovaný a zlatem bohatě zdobený pohár s alegoriemi postav nejzdařilejších rolí Strakatého. Byl na něm nápis: *Karlu Strakatému uznalí cenitelé umění z pražského měšťanstva*. Slavík přemožený dojetím místo pečlivě připraveného projevu vypravil ze sebe jen: „Vezmi to, Karlíčku, co důkaz lásky naší a zůstaň u nás...“

Večer po desáté hodině nalezl oslavencův syn Jan otce v jeho oblíbené vinárničce, schouleného v koutě s hlavou v dlaních. Zeptal se ho: „Proč jsi tak smutný? Celá Praha plna tvou slávou a ty se neraduješ s sebou? Jak bych sobě přál, kdybych mohl, jako ty, po pětadvacitileté zdárné činnosti odpočinout na vavřínech, věnovaných z úcty a lásky mužů šlechtných.“ Otec naň pohleděl a pravil: „Ty ještě toužíš po divadle, hochu? Nech si zajít chuť, raději bych tě viděl na márách, nežli na prknech divadelních.“

Druhý den ráno se dostalo Janu Strakatému vysvětlení ze včerejšího nepochopitelného otcova smutku. V náprsní kapse jeho fraku vyčníval dopis:

V Praze dne 30. 1. 1853

Milý Karlíčku!

Slavíš dnes svoje pětadvacáté jubileum a to mne těší – gratuluji Tobě! Avšak nahlédneš, že pěvec, který zpívá dvacet pět let, nemůže bráti gáži 1 800 zlatých! Já Tobě tedy dávám čtvrtletní výpověď a zůstavuji Tobě, chceš – li mně dále sloužiti za 800 zlatých a dvě benefice ročně, anebo je Ti milejší, jíti do výslužby se 700 zlatými.

Tvůj přítel J. A. Stöger

Čím se především Karel Strakatý vepsal do naší kulturní historie i do srdcí všech jeho současníků byla píseň *Kde domov můj*, která se později stala českou národní hymnou. Osudy této písně jsou velice pohnuté a dalo by se říci, že se stala v naší historii doslova legendou. Dojemně o tom píše spisovatel K. V. Rais v knize *Vzkyazy vlastenecké*.

Když se šestadvacitiletý Josef Kajetán Tyl po návratu do Prahy více věnoval dramatické tvorbě, pokusil se zachytit v jedné ze svých her život pražských lidí. Na podzim 1834 napsal první českou frašku *Fidlovačku*. Protože se jednalo o zpěvohru, dodával Tyl svému příteli, kapelníkovi a skladateli Stavovského divadla Františku Škroupovi rukopis textů vždy po částech a protože píseň *Kde domov můj* ? byla až v posledním obraze, dostaly se Tylovy verše ke skladateli pozdě. Škroup slíbil, že píseň bude hotova v co nejkratší době. Prý toho má sice teď hodně, ale bude se snažit. Navíc ještě ošetřoval svou nemocnou ženu. „... ale neboj se, pro takový krásný text

si najdu jistě vhodný čas.“ A našel jej. V noci, když bděl u lůžka své nemocné manželky, pustil se do komponování. Změnil původní Tylův záměr vnést do písně Kde domov můj vlastenecký chorál. Pro roli slepého houslisty Mareše naopak zvolil tklivou, sentimentální, lyrickou píseň s doprovodem houslí a lesního rohu. Když se Tyl časně ráno dostavil do Škroupova bytu v Myslíkově ulici „U Bonů“, našel Škroupa ještě v posteli, který si po bdění chtěl odpočinout. Unaven, ale šťasten předal Tylovi červenou stužkou svázané listy, na kterých bylo krasopisně napsáno „Kde domov můj?“ Škroup přitom vyslovil přání, aby píseň zpíval výborný basista Karel Strakatý.

Není ovšem také vyloučeno, že i Blatná zde sehrála svou pozitivní roli. Zdejší poštovník Vodvářka měl syna Karla, který se stal městským lékařem. Ten pojal za manželku Gabrielu, rozenou Perlíkovou. Její matka Františka byla vlastní sestrou skladatele Františka Škroupa. Shodou okolností otec Gabriely, Jan Perlík působil od r. 1847 do r. 1849 jako administrativní a hospodářský direktor na panství barona Roberta Hildprandta v Blatné. Patřil k velice schopným úředníkům, který se zasloužil nejen o hospodářskou stabilitu velkostatku, ale i v neklidném revolučním roce 1848 zajistil v okruhu svého působení bezpečnost a pořádek. Svými odbornými znalostmi výrazně přispěl především k prosperitě místního cukrovaru a lihovaru. Možná, že tyto předchozí úzké osobní vztahy umožnily, aby se Škroup se Strakatým poznali ještě dříve. Když mu Škroup navrhnul, aby se zhostil úlohy slepého Mareše, snad už tehdy tušil význam tohoto poslání, jakoby tato píseň měla zůstat tím jediným, co zůstane z Fidlovačky lidem navždy v paměti.

V neděli dne 21. prosince 1834 o půl čtvrté odpoledne se uskutečnila premiéra Fidovalčky. Hra měla spád, plný sál tleskal, to už bylo čtvrté dějství. Na scénu přišel slepý houslista Mareš v podání Karla Strakatého. Ozval se jeho zpěv. První sloku písně Kde domov můj zpíval ještě v pozadí jeviště uprostřed hemžícího se davu, který pod dojmem melodie i slov pozvolna ztichl v němém naslouchání. Pak postoupil kupředu a začal zpívat druhou – všem těm na jevišti i v hledišti. Lidem se tajil dech. Ta krása! Ach, jak někdo může tak krásně zpívat o lásce k domovu, ke své vlasti? Čas se zastavil i dech posluchačů. Píseň dojímala a v očích se leskly slzy. I Strakatý ji zpíval se slzami v očích při vzpomínce na rodné město, které před třemi měsíci lehlo popelem.

Melodie dozněla, slepý houslista dozpíval. Ticho a pak spontánní potlesk – potlesk radosti, potlesk štěstí, nadšení ... Nebere konce. Na scénu je vyvolán Tyl i Škroup. Všichni tři se drželi za ruce a ukláněli se jásajícím divákům. A od té doby se tento trojlístek zapsal do českých dějin. Staropražská fraška, rozehrávající jednoduchou milostnou zápletku schovanky Lidunky a ševcovského syna Jeníka Kroutila, byla ale v zápětí dokonale zapomenuta. Oficiální kritika vytkla Tylovi obhroublost a volbu nevhodného prostředí. Přivedl na scénu veselici pražských ševců, dovolil jim hovořit řízným jazykem a sršatě vtípkovat na adresu měšťanů. Panské obecenstvo nehodlalo poslouchat prostou mluvu, natož výsměch z ulice.

A tak Fidovalčka na víc než sedmdesát let zmizela v propadlišti času. Teprve koncem první světové války v r. 1917 po ní sáhnul režisér Vinohradského divadla K. H. Hillar. K údivu všech se ukázalo, že Fidovalčka je dílo sice nenáročné, ale velice živé. Zpěvohra tehdy dosáhla úctyhodného počtu sedmdesáti repríz. Tylovu hru uvedli poprvé v r. 1934 také ochotníci v Blatné pod režii Josefa Šilhy. Vystoupení Strakatého s touto populární písní se zdaleka neuzavřela. Kromě několika míst v Čechách ji zpíval i v Mariánských Lázních, které navštívil v letech 1840 – 1863 celkem osmkrát. Tamní dobročinný spolek pořádal pravidelné koncerty na podporu místních chudých. Když se na počátku srpna 1843 objevily v lázních plakáty oznamující koncert Karla Strakatého, basisty opery Stavovského divadla v Praze, navštívilo jej hned několik významných osob. Mezi nimi tajný rada královny Viktorie lord Buckingham, ruské kněžny Uzurovy a polský hrabě Libieňski. Všichni žádali, aby na koncertě zazpíval „onu krásnou píseň Kde domov můj“. Podle pamětníků sliboval koncert velkolepou podívanou, neboť byli přítomni představitelé anglické, polské, ruské, uherské, německé a rakouské šlechty.

V první části koncertu zpíval Strakatý německy basovou árii ze Spohrovy opery Jessonda a dvě německé písně Poutník a Má chaloupka. Sál zabouřil potleskem a obecenstvo nadále dychtivě očekávalo české národní písně, které umělec přislíbil zazpívat. Píseň Koulelo se koulelo a Když jsem já ty koně pásal vykouzlily na tvářích posluchačů úsměv a radost. V sále jakoby na tu chvíli padly všechny společenské a národnostní rozdíly. Poláci stejně jako zdrženliví Angličané, či tvrdí Němci provolávali společně s českými hosty slávu a nadšení. Když po další, zakázané písni zvané Husitská, utichl dlouhotrvající potlesk, očekávali všichni závěr koncertu - píseň, jež uchvacovala i ty, kteří jejím slovům nerozuměli. Karel Strakatý doslova před mezinárodním obecenstvem zpíval Kde domov můj, píseň českou, zakazovanou, obávanou, vítěznou. Byla v ní hrdost, věrnost, vzdor ...

Obecenstvo propuklo v bouřlivé ovace. Hned druhého dne si vyprosil lord Buckingham partituru této překrásné písně a odvezl ji s sebou do Londýna. Anglický Theater Chronic přinesl zanedlouho zprávu, že se českému pěvci Karlu Strakatému dostalo lichotivého pozvání anglické královny Viktorie, aby se zúčastnil dvorního koncertu, který pořádala každoročně o vánocích pro nejvyšší šlechtu a diplomaty. Rusové a Poláci si hned po koncertu opisovali partituru, pro některé Němce nebyla již píseň novinkou. Slyšeli ji doma v salónech, kde ji zpíval český barytonista Jan Křtitel Přšek. Dalo by se říci, že tehdy naše hymna doslova obletěla svět. Zasluhou kněžny Krucké se zpívala také v Petrohradě, dostala se na pořad koncertů ve Smyrně. Ale i doma pronikla do českých domácností, zpívala se při různých vlasteneckých shromážděních, ve školách. Ovšem ti, kteří slyšeli její přednes od Strakatého, tvrdili, že nikdo jí nedokáže zazpívat s takovým citem a nadšením jako on. Popularita blatenského rodáka vzrostla natolik, že četní skladatelé psali pro něho písně. Ve sbírce vlasteneckých zpěvů zvané Věvec bylo otiskáno mnoho nářevů, které zazněly z jeho úst. Díky jeho mistrovskému přednesu staly se přístupnými nejširším vrstvám lidu a doslova znárodněly.

Koncem 70. let XIX. století se píseň Kde domov můj zpívala natolik, že se stala doslova odrhovačkou. Sám Jan Neruda vyzval Bedřicha Smetanu, aby vytvořil národní hymnu novou, lepší. Dokonce byl vypsán konkurs na text, z nichž Smetana měl vybrat ten nejhodnější. Skladatel však tento způsob rezolutně odmítl s tím, že „nápěv na žádný z těch textů skládati nebudu, poněvadž by to byla práce marná. Kterou píseň lid sám na svou hymnu povznesl, ta hymnou jeho zůstane.“

O mnoho let později se o vytvoření nové hymny pokusil i Vítězslav Novák. Na slova Josefa Václava Sládka zkomponoval píseň V boj! Avšak propukla první světová válka a píseň Kde domov můj v kruté atmosféře ničení a smrti se natrvalo povznesla k novému životu. Úcta a vážnost k niterným hodnotám skladby se pro přístě staly samozřejmostí. Usnesení vlády č. 19 z r. 1920 potvrdilo skutečnost, že píseň se stala oficiální českou hymnou, jíž zdobíme nejslavnější okamžiky.

Pro svou krásnou melodii a silnou myšlenku si tato píseň v pohnutých dobách získala své stále posluchače a příznivce v řadách české veřejnosti. Celé generace badatelů a publicistů si několikrát kladly otázku, v čem spočívá její kouzlo. Podle naprosté většiny úvah je to právě její prostota, idyličnost a citovost, která vždy nejlépe vystihuje tichou a smírnou povahu českého vlastenectví. Velmi dobře vystihl její charakter Ferdinand Peroutka, když napsal: „Hymny jiných národů duní a hřímají, vyzývají k jakémusi pochodu, ale naše v sladkém roztoužení stojí na jednom místě... Je v ní citlivost, oddanost, pasivní chvála krásné země, ale není v ní velkého vzepětí vůle.“

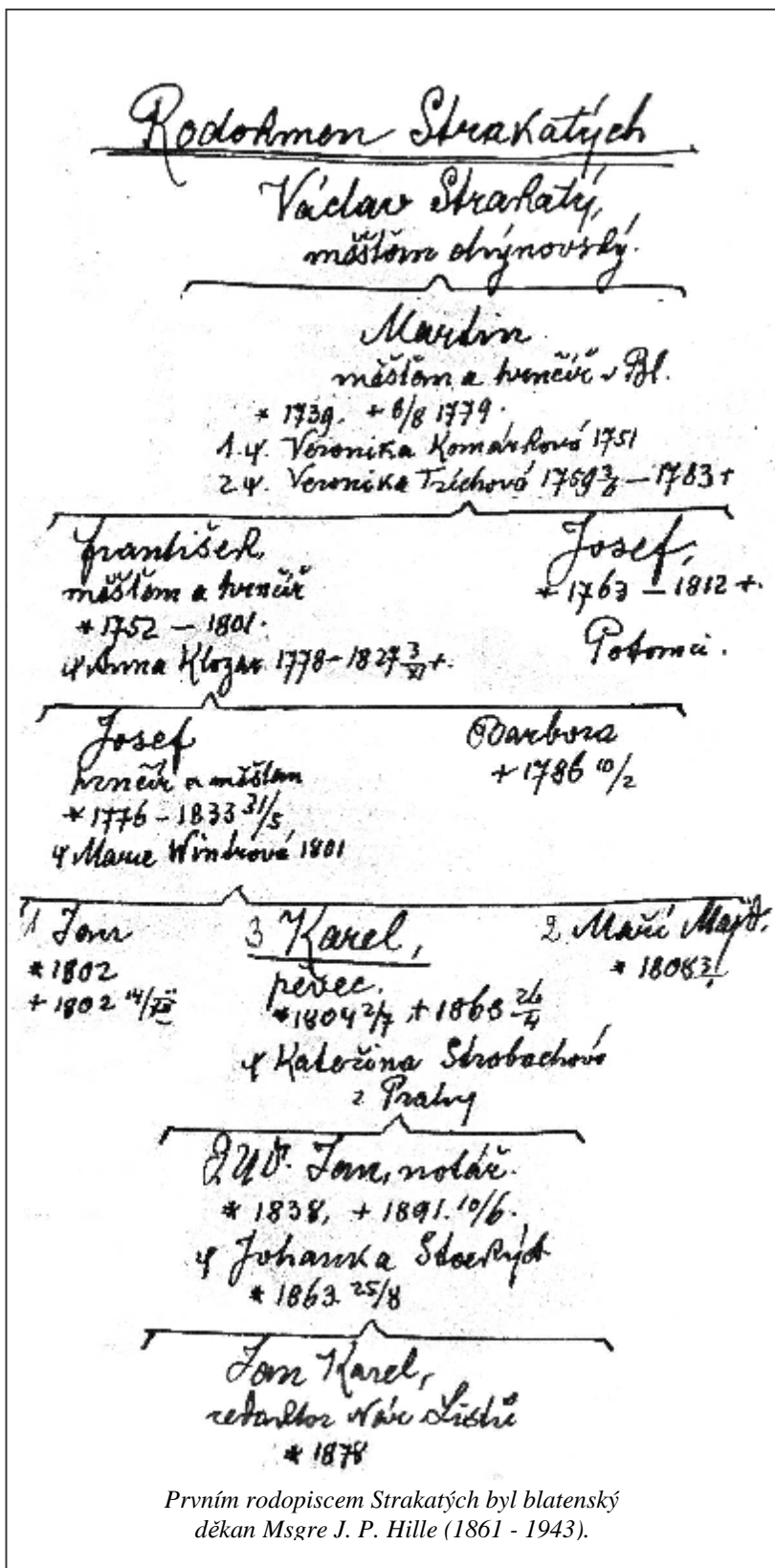
Ovšem pouhý citový náboj nemůže postačit k úplnému vysvětlení Škroupovy písně. Je třeba si uvědomit, že vznikala v pohnutých dobách metternichovského režimu. Na území českého státu žila vedle sebe dvě etnika, české a německé, která paralelně prožívala vzestup svého nacionálního cítění, směřujícího k ideálu národního státu. Každý vlastenecký projev jen nahrával celkové situaci a bylo jen otázkou času, jaké politické a kulturní předpoklady pro oba národy přinese toto vzájemné soupeření.

Nechť vraťme se ještě k slavnému basistovi. Téměř dvaatřicet let působil Karel Strakatý na prknech Stavovského divadla, kde vytvořil přes 250 úloh v různých operách. Dne 4. listopadu 1858 se rozloučil se svým působištěm v úloze komtura v Mozartově opeře „Don Giovanni“ a ještě naposled si zazpíval jako penzista v téže úloze v r. 1864 v Prozatímním divadle. Od té doby se omlčel.

Zemřel 26. dubna 1868 a byl pochován na hřbitově v Košířích. O pět let později zemřela i jeho žena Kateřina. Po jejich smrti zůstalo sedm dospělých dětí, čtyři synové a tři dcery. Nejstarší Karel jako student bojoval v r. 1848 na pražských barikádách, za což byl perzekvován. Později se stal hospodářským správcem hr. Fürstenberka. Zemřel svobodný a bezdětný v r. 1895. Dcery Marie, provdaná Fürstová, Anna, provdaná Kiliánova a Jindra, provdaná Poláková zemřely bezdětné. Pak byli synové Jan, Václav a Otakar.

Ve vlastenecké dráze svého otce pokračoval zejména jeho syn JUDr. Jan Strakatý (*22. 10. 1835 v Praze), který studoval na akademickém gymnáziu s Janem Nerudou, Gustavem Pflegrem – Moravským, prof. Dr. Ladislavem Čelakovským, synem básníka a jazykovědce Fr. L. Čelakovského aj. Studoval sice práva, ale divadlo jej vábilo víc a více. V Blatné o prázdninách hrával s blatenskými studenty české divadlo. V padesátých letech XIX. století se dokonce ujal divadelní režie při Mikulášském divadle na Starém městě Pražském, kde spolupracoval s Pavlem Švandou ze Semčic. Když se stal v r. 1867 advokátem a o čtyři roky později notářem, vstoupil také do politického života. Po historiku Václavu Vladivoji Tomkovi se stal poslancem českého sněmu za obce okresů Blatná, Březnice a Milovice. Následujícího roku podepsal památnou státoprávní deklaraci českých poslanců. Blatensko jej poté s tvrdou důsledností volilo celkem pětkrát – dvakrát v r. 1867, r. 1870, 1872 a 1873. Bylo to rušné období deklarantských voleb, kdy čeští poslanci se politicky vzdalovali státoprávní opozici a byli německou většinou zbavováni mandátů. V prvním volebním zápase v r. 1867 stál proti Strakatému dokonce i březnický lékař MUDr. Hanuš Jurenka (1831 – 1881), známý přítel Boženy Němcové. V té době také Březnice přišla o hejtmanství, které bylo přemístěno do Blatné. Teprve při šesté volbě v r. 1874 Strakatý podlehl, když se s poslanci nově se tvořící národní strany svobodomyšlné mandátu vzdal. Nepříznivý dopad na události měla i roztržka mezi staročechy a mladočechy, která díky autoritě Fr. Palackého a B. Riegra znamenala dobytí sněmu staročechy. Proti Strakatému byl tehdy na Blatensku zvolen březnický rodák prof. Ing. J. Tille.

JUDr. Jan Strakatý získal od svého otce i vřelý vztah k Blatné, kde v mládí u své babičky, později u příbuzných, trávil každé prázdniny. Se zdejšími studenty pořádal také koncerty a divadla. Lásky k otcovu rodnému městu vydržela i v pozdějších letech, kdy se podílel na založení Koubkovy studentské nadace. Byl jejím členem, účinně přispíval do blatenských kulturních spolků a podporoval místní studenty při jejich studiích i divadle v době, kdy úřady nerady povolovaly jejich činnost. Jako ředitel Prozatímního divadla (1870 – 1872) a od r. 1874 starosta Umělecké besedy patřil k předním českým představitelům kulturního života. Byl také výborným řečníkem, veřejným zejména v pražské samosprávě, v otázkách živnostenských a národohospodářských, velkým příznivcem českožidovského hnutí, bojujícím zejména proti rozmáhající se lichvě. V r. 1863 pojal v Blatné za manželku Johanku Stockou, která pocházela ze staré blatenské voskařské rodiny. Zemřel nedlouho před svým vzácným přítelem Janem Nerudou 10. června 1891 a byl pochován v Blatné. Když byly u příležitosti 100. výročí narození Karla Strakatého převezeny jeho ostatky z košířského hřbitova na vyšehradský Slavín, byly současně vyzdviženy i ostatky jeho syna Jana. Poté byli oba za přítomnosti četných přátel i zástupců města Blatné uloženi ve společné rakvi do posvátné půdy vyšehradského hřbitova.

Druhý syn Václav zemřel jako účetní r. 1895. Poslední syn Otakar měl obchod s hodinářskými potřebami, zemřel r. 1904. Jeho žena Marie, roz. Štípková, znala Karla Strakatého již jako dítě, neboť pocházela z pražské mlynářské rodiny. Když zemřel, jistě jako třináctiletá netušila, že se stane manželkou jeho nejmladšího syna. Po Václavu Strakatém působil jako vrchní poštovní tajemník v Praze jeho syn Ludvík. Ten měl dva syny a jednu dceru (pravnuci pěvce Karla Strakatého): JUDr. Karel Strakatý, byl ve 30. letech vrchním komisařem železničního ředitelství v Praze, Božena Strakatá byla revidentkou poštovní spořitelny v Praze a Václav Strakatý působil jako asistent poštovní spořitelny v Brně. Po Otakaru Strakatém z prvního manželství s Annou, rozenou Štípkovou, zůstal syn Karel. Byl přednostou hodinářského oddělení u firmy J. V. Rott v Praze. Z druhého manželství s Martinou Štípkovou, sestrou jeho první manželky, přišly další dvě děti: Zdeněk a Anna.

Ing. Zdeněk Strakatý zemřel bezdětný v r. 1930 jako správce cementárny v Podolí a zanechal vdovu Amálii, roz. Jírovou. Dcera Anna, provdaná Formánková byla provdaná za místoředitele Agrární banky. Poslední zprávy o pravnucích Jindřichu Strakatém a Zdeňkovi Formánkovi zatím mlčí.

S Blatnou byl spojen i vnuk slavného pěvce Jan K. Strakatý, redaktor Národních listů. Narodil se 2. 5. 1878 v Praze. Od mládí vyrůstal ve vlasteneckém prostředí. Jako syn deklaranta dr. Strakatého a vnuk pěvce Strakatého byl zřejmě ovlivněn rodinnou tradicí. Již jako student historie působil v literárních kruzích, byl činný v pražském

Sokole, později tajemníkem Klubu za starou Prahu. Tyto zájmy jej dovedly k jihoslovanským studentům, s nimiž se sblížil natolik, že v r. 1905 navštívil poprvé slovanský jih. Tíhnul k Slovincům a pomáhal jim bojovat za jejich samostatnost. Za první světové války byl vězněn za protirakouskou činnost. Jako dlouholetý zemský poslanec za zdejší kraj se již v r. 1929 horlivě zasazoval o založení „Sdružení rodáků a přátel Blatenska“. Tento spolek získal dlouholetou tradici a jeho existence trvá dodnes.

Jan Karel Strakatý vlastnil mnoho rodových památek, sbíral dokumentační materiál po svém dědu i otci, ale i materiál týkající se Blatenska. Těžce nesl, že se tyto sbírky po válce ztratily. Zemřel 21. 9. 1963 v Praze a jeho urna byla uložena do hrobu jeho děda i otce na vyšehradském hřbitově.

Redaktor Národních listů J. K. Strakatý (vpravo) s blatenským rodákem malířem Janem Hálou na jeho výstavě obrazů v pražském Obecním domě v roce 1956

Karel Strakatý na kresbě F. Huttara

Prameny

- Jan Karel Strakatý, osobní fond v Literárním archivu Památníku národního písemnictví
- Archiv Národního divadla Praha, fond Karel Strakatý
- SOA Třeboň, sbírka matrik FÚ Blatná, kniha č. 6
- SOKA Strakonice, AM Blatná

Literatura

- Adámek, J. : Dějiny zpěváckého spolku Úslavan v Blatné za prvních 50 let (1863 – 1913), Blatná 1913, s. 6 – 7.
- Bačkovský, Fr. – Růžička R.: J. K. Tyla Kde domov můj ? Praha 1884, str. 8 – 11
- Berndorf, A.: Karel Strakatý. In: Za hudebním vzděláním. Plzeň, roč. II, č. 9
- Balák, K.: V posvátné půdě Vyšehradu. Praha 1946, s. 64 - 65
- Balák, K.: Vzpomínka na umělce, jenž první zpíval naši národní hymnu. In: Národní politika, roč. XLV, č. 110
- Braun, Vl.: Příspěvek k životopisu Karla Strakatého Výběr 3/1977, s. 214
- Brzoň, Fr.: Po stopách tvůrců naší hymny. In: Jihočeské listy a mutace, 14. 2. 1994
- Čtvrtky V., Vzpomínky kroužku přátel profesora Jana Voborníka a malíře Adolfa Kašpara, Praha 1939, s. 48 -50
- Divadelní táčky, Praha 1881, s. 15 – 21, 22 – 25
- Hille, J. P. : K rodopisu Strakatých. Blatenské divadlo. Blatná, roč. IV, č. 4
- Hille, J. P.: Vynikající zemřelí rodáci. In: Město Blatná, Blatná 1926, s. 271 - 272
- Hora – Hořejš, P.: Příběh české hymny. In: Toulky českou minulostí. Praha 1997, díl 6, s. 119 – 124
- Koubík, V.: První pěvec naší hymny. In: Blatenské listy, 1994, roč. V, č. 11, s. 1 a 6
- Lašek, K.: Historická vzpomínka na slavného basistu českého Karla Strakatého. Domov a svět. Praha, roč. 1928, č. 40
- Město Blatná. Blatná 1926
- Malý, J.: Deklarant JUDr. Jan Strakatý, Praha 1935
- Olejník, J.: Blatná v životě a ve vzpomínkách Elišky Krásnohorské. In: Otavín, Písek 2001, č. 4, s. 70 – 73
- Ottův slovník naučný. Praha 1906, díl XXIV, s. 188, heslo Strakatý Karel
- Plavec, J.: František Škroup. Praha 1941
- Prácheňská oslava národní hymny. Praha 1935
- Přech, V.: Tři generace Strakatých. Výběr 2/1988, s. 48
- Přech, V.: První zpívající právník. Jihočeské listy 24. 6. 1994
- Rak, J.: O čem se vlastně zpívá v naší hymně? Dějiny a současnost č. 6/1994, s. 27 - 30
- Riegrův slovník naučný. Praha 1870, díl VIII. , s. 1046, heslo Strakatý Karel
- Janáček J.: Blatná a Blatensko v životních osudech českých autorů devatenáctého století. In: Sborník k 750. výročí Blatné. Blatná 1985, s. 175 - 193
- Strakatý, J. K.: O rodu prvního pěvce naší hymny. In: Národní politika, roč. XII, č. 337

Karel Strakatý kolem roku 1850

Deklarant JUDr. Jan Strakatý. Kresba má sign. rytec Svačiny.

Redaktor Národních listů J.K. Strakatý. Kresba N. Bohman, 1937